

VERENIGINGSKADER CENTRES OF EXPERTISE

versie 5 oktober 2018

Sinds het verschijnen van het advies van de Commissie Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel (Commissie Veerman) in 2010, hebben hogescholen veel werk gemaakt van hun 'differentiatie'. Hogescholen hebben de afgelopen jaren een eigen profiel gekozen waarbij duidelijke keuzes zijn gemaakt op het gebied van onder andere onderwijsaanbod, onderzoek en zwaartepuntvorming. Deze profilering heeft door het land heen op vele verschillende manieren vorm gekregen: van fieldlabs tot innovatiewerkplaatsen en van incubators tot living labs.

Dit verenigingskader komt voort uit de afspraken die zijn gemaakt in het Sectorakkoord hbo 2018. Dit kader is bedoeld om één van de succesvolle publiek-private / publiek-publieke samenwerkingsvormen in relatie tot zwaartepuntvorming, nl. de Centres of Expertise, in verenigingsverband nader te duiden. Ook bevat het kader spelregels voor hoe hogescholen in verenigingsverband verder kunnen werken aan de (door-) ontwikkeling van Centres in relatie tot andere waardevolle samenwerkingsvormen die bijdragen aan profilering en zwaartepuntvorming.

Dit kader is als volgt opgebouwd:

1	Het doel van het verenigingskader	2
2	Definitie Centres of Expertise en randvoorwaarden.....	3
3	Proces om te komen tot landelijke afstemming	6
4	Commissie Centres of Expertise & Zwaartepuntvorming	8
	Bijlage 1 Tekst uit sectorakkoord	9
	Bijlage 2. Overzicht relevante landelijke onderzoeks- en innovatieagenda's	10
	Bijlage 3 Informatie opgevraagd door Katapult voor overzicht stand van zaken in 2018	13

1 Het doel van het verenigingskader

In het Sectorakkoord hbo 2018 is het volgende aangegeven: “Hogescholen committeren zich aan de voorzetting van Centres of Expertise binnen **een sectorbreed kader** dat in verenigingsverband wordt vormgegeven.”

We stellen vast dat de rol en de positie van Centres in de hogescholen en in de samenwerking tussen hogescholen nog in ontwikkeling is. Het doel van dit kader is dan ook dat het behulpzaam is bij het stimuleren/ faciliteren van **herkenbare** en **succesvolle** doorontwikkeling van de Centres die bijdraagt aan de profilering van de individuele instellingen, samenwerkingsverbanden tussen hogescholen en de sector als geheel. Hierbij gaat het zowel om voortzetten en opschalen van bestaande Centres én het starten van nieuwe Centres.

De termen ‘herkenbaar’ en ‘succesvol’ kunnen als volgt worden gedefinieerd:

Herkenbaar:

- **Intern:** Hogescholen hanteren hetzelfde begrippenkader en uitgangspunten met betrekking tot het concept ‘Centres’.
- **Extern:** Centres zijn voor partijen buiten de sector herkenbare eenheden voor publiek-private of publiek-publieke samenwerking met hogescholen.
- Met ruimte voor de bestaande diversiteit is er een gedeeld beeld van de kerntaken en eigenschappen van een Centre.

Succesvol:

- Centres dragen bij aan de kwaliteit van het onderwijs van de betrokken opleidingen.
- Centres faciliteren de samenwerking op innovatie tussen publieke en private instellingen en de hogeschool.
- Centres sluiten aan bij regionale en landelijke relevante agenda’s.
- Centres dragen bij doelstellingen en ambities van de betrokken (beroeps)praktijk.

Dit kader¹ wordt enerzijds vastgesteld in verenigingsverband om hogescholen te helpen richting te geven aan de genoemde doorontwikkeling van de Centres. Daarnaast wordt het meegegeven aan de te vormen commissie (zie onder 4), die gevraagd zal worden hier advies over uit te brengen.

¹ In plaats van ‘sectorbreed kader’ zal hierna gesproken worden over ‘verenigingskader’, dit om verwarring met de term ‘sectoren’ als bètatechniek, zorg en gezondheid of onderwijs te voorkomen.

2 Definitie Centres of Expertise en randvoorwaarden

1. Definitie:

Centres of Expertise zijn duurzame actiegerichte samenwerkingsverbanden waarin hogescholen, bedrijven, overheden en andere publieke en maatschappelijke organisaties samen onderzoeken, innoveren, experimenteren en investeren ten behoeve van toekomstbestendig hoger beroepsonderwijs en beroepspraktijk en ter versnelling van gewenste economische en maatschappelijke transitie.

2. Doelstellingen:

De overkoepelende doelstellingen van Centres zijn:

- het realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs, onderzoek en (beroeps)praktijk;
- het ontwikkelen en ondersteunen van innovatieve professionals;
- het ontwikkelen van nieuwe kennis;
- het bevorderen van 'leven lang leren';
- het versnellen en vergroten van het innovatievermogen van bedrijven en maatschappelijke en publieke organisaties alsmede het innovatievermogen van de hogeschool zelf.

3. Kenmerken

Ieder Centre kenmerkt zich:

- als een **publiek-private samenwerking of publiek-publieke samenwerking** tussen meerdere bedrijven, maatschappelijke organisaties, hogescholen en andere onderwijs- en kennisinstellingen en overheidspartijen. Er wordt vanuit één gezamenlijke visie gewerkt aan de vraag vanuit de maatschappij en het bedrijfsleven. Er is daarbij sprake van **langjarige co-creatie** en **cofinanciering**.
- door aansluiting bij een **maatschappelijk en/ of economisch zwaartepunt** zoals geformuleerd in de strategische onderzoeksagenda van de Vereniging Hogescholen en aansluiting bij landelijke of regionale kennis- en innovatieagenda's. Elk Centre kiest een unieke focus – een duidelijk eigen profiel – die bijdraagt aan het innovatievermogen, maatschappelijke en economische vernieuwing Nederland. Daarbij wordt ook de verbinding gezocht in de onderwijs- en onderzoeksketen en de regio als geheel.
- door aansluiting bij het **profiel van de instelling of instellingen**. Centres dragen immers bij aan integrale zwaartepuntvorming van een instelling rond onderwijs, onderzoek en doorwerking.
- door te **experimenteren en innoveren** binnen de **diensten en producten** die zij maken. Alle partijen leren daarbij van elkaar ter bevordering van het ondernemerschap en de bijdrage aan maatschappelijke uitdagingen. De kennis die daarbij wordt opgedaan wordt ook vastgelegd en verspreid.
- door **kruisbestuiving** tussen en **doorwerking** naar: de (beroeps)praktijk en de samenleving, onderwijs en docentprofessionalisering en kennisontwikkeling binnen het zwaartepunt. Het gaat om kennisontwikkeling, het uitwisselen van kennis en het delen van expertise uit het bedrijfsleven/ maatschappij met het hbo, en vice versa (in lijn met doorwerkingsrapport en standaard 4 BKO).

4. Activiteiten

Vanaf hun ontstaan hebben de Centres of Expertise een breed en divers palet aan activiteiten ontplooid, waar ook weer verschillende 'business modellen'² achter schuil gingen. Deze diversiteit past goed bij de gewenste ruimte voor differentiatie tussen de hogescholen onderling (zie Commissie Veerman) en de meer specifieke

² Katapult, het netwerk van samenwerkingsverbanden tussen onderwijs en bedrijfsleven, onderscheidt al **15 verschillende business modellen**, waaronder Leren in de praktijk, Onderzoekshuis, Innovatiewerkplaats, Projectbureau, Laboratorium, Verkoopkantoor, Marketingorganisatie, Loket en Netwerkorganisatie.

Het is hier belangrijk de term 'business model' niet té commercieel op te vatten; het gaat hier onder andere om: wie onderneemt welke activiteiten voor wie, wat is de toegevoegde waarde, welke netwerken heb je hier bij nodig, wat zijn eventuele bijbehorende kosten- en inkomstenstromen.

beoogde doelstellingen per Centre. Het is dan ook van groot belang dat deze diversiteit behouden blijft. De volgende belangrijke categorieën zijn op zijn minst te onderscheiden³:

- **hbo intern: innovatie en onderzoek.** Het gaat bij onderwijs intern over de innovatie van het onderwijs zélf door middel van praktijkgericht onderzoek. Dit kan op uiteenlopende manieren worden ingezet en de Centres leveren daar dan ook op verschillende manieren een bijdrage aan.
- **hbo extern: innovatie en onderzoek.** Bij dit punt gaat het om hoe onderwijs en praktijkgericht onderzoek worden ingezet voor bedrijven, buurten, NGO's, gemeentes en vele andere partijen.
- **Leven Lang Leren (post-initieel, informeel leren, cursussen, etc.).** Dit betreft leven lang leren-activiteiten in de breedste zin van het woord – bijv. ook het leren van kinderen en docentprofessionalisatie. Maar ook activiteiten gericht op het stimuleren van mobiliteit en flexibiliteit van zittend personeel.
- **Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.** Het gaat hierbij zowel om kwalitatieve aansluiting (verwijzend naar de relatie tussen de inhoud van het onderwijs en de inhoudelijke eisen van het werkveld) als kwantitatief (waarbij de focus ligt op tekorten dan wel overschotten op de arbeidsmarkt). De Centres kunnen op beide fronten werken aan een verbetering van de aansluiting.
- **Faciliteiten, Labs, Campus.** Een grote variatie aan plaatsen waar studenten al dan niet samen met onderzoekers en werknemers, burger en overheden samenwerken.
- **Netwerkvorming.** Door aan te jagen en te verbinden kunnen Centres bijdragen aan samenwerking tussen de diverse stakeholders binnen innovatie ecosystemen, zowel op regionaal niveau (bijv. via City en regio deals) als op nationaal niveau (via programmering met bijvoorbeeld topsectoren).

B. Randvoorwaarden Centres of Expertise

1. Omvang

Een Centre kenmerkt zich door een zekere omvang (o.a. personeel, partners, middelen) en aanwezige expertise, zodat het Centre een significante impact kan hebben. Het is zeer goed denkbaar dat als deze omvang en expertise nog niet direct aanwezig is, allereerst te starten met een field- of innovatielab, of het laten groeien van een lectoraat, alvorens de doorontwikkeling naar een Centre of Expertise te maken.

Alhoewel we ons niet moeten blindstaren op de precieze minimale omvang en vooral moeten kijken op impact, kunnen we op basis van ervaringscijfers wel een bandbreedte afleiden. Daarnaast wordt omvang en impact niet alleen gedicteerd door de inzet die vanuit de hogeschool gepleegd wordt, maar vooral ook door de omvang en overige kritische succesfactoren met betrekking tot het netwerk waarin samengewerkt.

2. Governance

Net als bij de activiteiten en business modellen, bestaat er een grote variëteit aan organisatievormen en bijbehorende governancestructuren. Behoud van deze variëteit is belangrijk om de diversiteit in Centres en doelstellingen te kunnen accommoderen. Belangrijk punt wat voor al deze vormen echter geldt is dat het bij een Centre gaat om een publiek-private of publiek-publieke samenwerking en dat dat betekent dat de publieke en private partners een plek moeten hebben in de governancestructuur van het Centre. Zo kan de borging van de stem van het werkveld vooral voorzien door participatie van het werkveld in toezicht- en adviesorganen van het Centre.

³ Ontleend aan rapport Katapult Centres of Expertise: Stand van zaken en toekomstplannen van Centres of expertise gestart in 2012, maart 2018

3. Monitoring en kwaliteitszorg

Monitoring

In het Sectorakkoord hbo 2018 is afgesproken dat de Vereniging Hogescholen tweejaarlijks in beeld zal brengen hoe de Centres of Expertise zich ontwikkelen ten aanzien van zwaartepuntvorming in het onderwijs en onderzoek en pps. Deze informatie zal voornamelijk uit de jaarverslagen van de instellingen gehaald worden. Daarnaast kan Regieorgaan SIA de Vereniging Hogescholen helpen middels de samenwerking rond de Atlas Onderzoek met Impact. Ook kan gebruik gemaakt worden van de informatie die door Katapult wordt verzameld. Mocht blijken dat voor een goed beeld hierna nog informatie ontbreekt, kan deze altijd nog opgevraagd worden bij de instellingen.

Kwaliteitszorg

Het is de verantwoordelijkheid van (samenwerkende) hogescholen en de te vormen Centres zelf om dit te organiseren. Het strekt tot aanbeveling dit zoveel als mogelijk in lijn te houden met eerder vastgelegde voorwaarden voor goed praktijkgericht onderzoek en de doorwerking daarvan, zoals beschreven in de rapporten van de commissie Pijlman en de werkgroep Doorwerking.

3 Proces om te komen tot landelijke afstemming

De afspraak zoals die in het sectorakkoord is verwoord: *“Naast het ondersteunen van bestaande centres die waarde blijven toevoegen aan de profilering van de hogeschool, zullen hogescholen in 2019 een substantieel aantal nieuwe centres starten.... De sector heeft hierbij een dubbele opdracht: werken aan profilering en zwaartepuntvorming die vanuit de hogeschool (en haar directe omgeving) ingegeven wordt. Daarnaast werken hogescholen in afstemming met elkaar ook landelijk aan zwaartepuntvorming.”*

De komende periode hebben we als hogescholen met elkaar een uitdaging om parallelle processen te laten lopen: enerzijds het ontwikkelen van plannen binnen hogescholen, afgestemd op regionale en landelijke kennis- en innovatieagenda's, en vervolgens op basis van afstemming in verenigingsverband en advies van de commissie verder uitwerking geven aan deze plannen. Dit vereist afstemming over het te doorlopen proces. Uitgangspunten en 'spelregels' worden hieronder gegeven.

De **drie pijlers** voor de verduurzaming van de Centres zijn:

- I. **Rapport Veerman** – hier staat heel duidelijk nut en noodzaak van profilering en zwaartepuntvorming en het belang van 'durven te kiezen' beschreven (kader);
- II. **De ontwikkeling van de Centres** en wat dat het hbo de afgelopen kabinetsperiode gebracht heeft – juist door voor langere tijd substantiële bedragen te oormerken voor de ontwikkeling van publiek private samenwerking kunnen onderscheidende Centres gestart en in stand gehouden worden. Ook al is er geen centrale call meer waar op ingetekend kan worden en krijgen hogescholen zelf middelen, hou deze manier van denken en van gericht keuzes maken vast!
(De werkwijze en resultaten uit het verleden zijn een inspiratie voor de toekomst!)
- III. **Het speelveld van zwaartepuntvorming** zijn de tien thema's van Onderzoek met Impact (die weer geënt zijn op NWA-routes en maatschappelijke uitdagingen).
N.B. De bestaande zwaartepunten aan hogescholen zijn probleemloos te verdelen over deze thema's. Nieuw op te richten Centres vormen vanzelfsprekend een aanvulling op de bestaande zwaartepunten binnen deze thema's. Een hogeschool kan hier in uitzonderlijke gevallen om haar moverende redenen hier van af wijken (bijv. in het kader van aansluiting bij een regionale agenda).

Dit is door te vertalen naar de volgende 'spelregels' die hogescholen hanteren:

1. **Voorkom verwatering van het concept Centre of Expertise.** Hanteer alleen de term Centre of Expertise als het voldoet aan de basiskenmerken, zoals benoemd in hoofdstuk 2. Er zijn daarnaast natuurlijk ook nog andere én ondersteunende manieren om aan zwaartepuntvorming/ profilering te werken, zoals field- en innovatielabs. Maar hanteer daarvoor niet de term Centre. Zo blijft het Centre of Expertise voor het hbo een sterke en herkenbare merknaam met een duidelijke positionering.
2. **Voorkom verwatering van middelen.** Het idee achter de middelen voor profilering/ zwaartepuntvorming – en zoals ook verwoord in het rapport van Commissie Veerman – is juist het maken van duidelijke keuzes. Kies voor een duidelijke profilering/ zwaartepuntvorming en benut deze middelen hiervoor en geef in het jaarverslag aan hoe de instelling heeft gewerkt aan profilering en zwaartepuntvorming (afspraak Sectorakkoord hbo 2018).
3. **Evalueer functioneren bestaande Centres.** De bestaande Centres hebben, al dan niet met een subsidie, de afgelopen jaren gefunctioneerd. Ga met stakeholders in gesprek over de toegevoegde waarde van de Centres, analyseer de activiteiten, kosten en baten van bestaande Centres en bespreek met elkaar (indien van toepassing: ook met hogescholen onderling) hoe Centres door willen gaan en welke bekostiging daarbij past.
4. **Sluit aan bij maatschappelijke thema's.** Verhoud je naast regionale prioriteiten en agenda's ook tot bestaande nationale/ internationale agenda's waarin maatschappelijke thema's staan verwoord. Denk hierbij aan Onderzoek met Impact, HorizonEurope, NWA en de prioritaire thema's uit regeerakkoord (zie bijlage 2).

5. **Probeer zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande initiatieven.** Concurrentie tussen Centres moet zoveel mogelijk worden voorkomen door afstemming en samenwerking te bevorderen, ook om te voorkomen dat werkveldpartijen voor hetzelfde worden gevraagd. Kijk naar wat er reeds bestaat op bepaalde thema's en hoe daar bij aangehaakt kan worden. Onder andere de Atlas Onderzoek met Impact kan behulpzaam zijn om inzicht te krijgen in lopende initiatieven.
6. **Deel je plannen voor zwaartepuntvorming.** Om een beeld te krijgen van hoe hogescholen voornemens zijn te werken aan profilering/ zwaartepuntvorming, is het goed concept-plannen beschikbaar te maken – met name op het gebied van het handhaven van bestaande Centres en het starten van nieuwe Centres. Hogescholen kunnen op basis hiervan met elkaar contact zoeken en initiatieven op elkaar afstemmen dan wel bij elkaar aanhaken. Hier richt het bureau van de VH een loket voor in.
7. **Afstemming plannen tijdens bestuurlijk overleg.** Tijdens een bestuurlijk overleg, nadat wellicht bilateraal al afstemming heeft plaatsgevonden, kunnen de plannen op het gebied van het handhaven van bestaande Centres en het starten van nieuwe Centres verder afgestemd worden. Hierbij kan gekeken worden naar de spreiding van thema's over verschillende regio's en binnen een thema afstemming over de specifieke inhoudelijke invulling. Hierbij kan ook bepaald worden of de relevante landelijke agenda's voldoende gedekt zijn met het voorziene aanbod aan Centres. Indien nodig, kunnen de gezamenlijke plannen naar aanleiding hiervan aangepast worden.

4 Commissie Centres of Expertise & Zwaartepuntvorming

0. Afspraak uit sectorakkoord

De commissie adviseert ten aanzien van de dubbele opdracht die hogescholen hebben, namelijk: werken aan profilering en zwaartepuntvorming die vanuit de hogeschool (en haar directe omgeving) ingegeven wordt én in afstemming met andere hogescholen ook landelijk werken aan zwaartepuntvorming. De commissie richt zich hierbij op advies over het starten van nieuwe Centres en de doorontwikkeling van bestaande Centres.

1. Opdrachtformulering

De commissie werkt in opdracht van het bestuur van de Vereniging Hogescholen en brengt haar advies uit aan het bestuur. Net als bij sectorale verkenningen zal het bestuur het advies doorgeleiden naar de AV.

- De commissie ontwikkelt aanbevelingen ten aanzien van het verenigingskader op basis van de ervaringen die zij opdoen.
- De commissie adviseert over de ontwikkeling van het aanbod van Centres door de sector (het starten van nieuwe Centres en de doorontwikkeling van bestaande Centres) op basis van een analyse van het bestaande aanbod vis-à-vis de voor de sector relevante landelijke kennisagenda's, in relatie tot andere vormen van profilering en zwaartepuntvorming.
N.B. Hierbij gaat het enerzijds over het lopende proces hoe de sector werkt aan de ontwikkeling van Centres en anderzijds inhoudelijk over de dekking en spreiding van de Centres over verschillende thema's.
- De commissie adviseert over alternatieven voor het vormgeven van structurele kritische reflectie binnen de sector rond de vorming en het functioneren van Centres.

2. Profiel van de leden van de commissie

- De commissie bestaat uit ca. 8 leden en een voorzitter. Het secretariaat van de commissie wordt gevoerd door het bureau van de VH.
- Gezaghebbende voorzitter die bij voorkeur affiniteit heeft met het hbo en die de ontwikkeling van Centres/ PPS / praktijkgericht onderzoek heeft meegemaakt.
- Private en publieke stakeholders (mkb, groot bedrijf, zorginstellingen, maatschappelijke partners)
- Regionale en landelijke experts o.a. op het gebied van pps.
- Vertegenwoordiging Centres, studenten en onderzoekers.
- Commissie kan middels een 'tweede ring' van sectorexperts gebruik maken van aanwezige expertise binnen de verschillende sectoren, zoals gezondheid of bio-based.

3. Werkwijze

De commissie zal voor het uitvoeren van haar opdracht gebruik maken van diverse achtergronddocumenten (waaronder de Atlas Onderzoek met Impact, Kennisprogramma Publiek Privaat Samenwerken – Katapult). Daarnaast zal de commissie gelegenheid creëren om te spreken met diverse relevante partijen binnen hogescholen (directeuren Centres, lectoren/ docenten/medewerkers, bestuurders en studenten) en daarbuiten (in het bijzonder werkgeversvertegenwoordigers, regionale stakeholders, private en publieke stakeholders en departementen).

Voorlopige uitgangspunten:

- De Commissie is in principe incidenteel.
- De Commissie plaatst Centres of Expertise in het bredere kader van profilering & zwaartepuntvorming en de andere vormen van publiek-privaat samenwerken die bij hogescholen plaatsvinden.
- De Commissie heeft oog voor de gelaagdheid die in de opdracht zit, waarbij er aandacht is voor mogelijke spanning tussen zwaartepuntvorming (met enige massa waar samenwerking tussen instellingen behulpzaam kan zijn) en profilering (waar juist het eigen profiel van de individuele instelling prevaleert).

4. Planning

De commissie start begin november 2018 en levert uiterlijk in juni 2019 haar advies op.

Bijlage 1 Tekst uit sectorakkoord

De volgende tekst is opgenomen in het sectorakkoord hbo 2018 (pp. 8 – 9) over profilering en Centres of Expertise:

“B. Profilering en Centres of Expertise

De minister en de Vereniging Hogescholen willen blijvend inzetten op verdere profilering van de hogescholen, zoals geadviseerd door de commissie-Veerman, zowel ten aanzien van onderwijs als praktijkgericht onderzoek. Het doel van profilering is onderwijsdifferentiatie en het bevorderen van zwaartepuntvorming in onderwijs (opleidingenaanbod) en praktijkgericht onderzoek (thema’s) bij hogescholen.

De hiervoor beschikbare profileringsmiddelen (de “2% middelen”) kunnen door hogescholen zelf worden ingezet voor het vormgeven van (verdere) profilering en zwaartepuntvorming van de instelling, bijvoorbeeld door middel van Centres of Expertise.

De Vereniging Hogescholen heeft in haar strategische onderzoeksagenda *Onderzoek met Impact* uitgesproken werk te maken van verdere focus en massa op tien brede thema’s die alle routes van de *Nationale Wetenschapsagenda* betreffen. Hogescholen vergroten focus en massa onder andere door – onder regie van Regieorgaan SIA – lectorenplatforms te ontwikkelen op al deze thema’s. Daarnaast zijn er al bestaande Centres of Expertise, *fieldlabs* en andere PPS-vormen waarin hogescholen op deze thema’s door middel van onderwijs én onderzoek in co creatie werken aan profilering en zwaartepuntvorming.

- Hogescholen zullen in hun jaarverslagen aangeven hoe zij hebben gewerkt aan profilering en zwaartepuntvorming.
- Aan de hand van een atlas wordt door de Vereniging Hogescholen minimaal tweejaarlijks de profilering in het praktijkgericht onderzoek van hogescholen op maatschappelijke thema’s onderling inzichtelijk gemaakt. Deze atlas geeft inzicht in:
 - De diversiteit binnen de sector met betrekking tot hoe instellingen hun zwaartepunten vormgeven.
 - Eventuele witte vlekken met betrekking tot zwaartepuntvorming op thema’s.
 - De mate van verknoping van bestaande initiatieven.

Op basis van dit beeld wordt binnen de sector een gedeelde strategie ontwikkeld waarop nieuwe initiatieven kunnen worden afgestemd. Hierin worden onderwerpen meegenomen die een nationaal publiek belang hebben (zoals het Groen-, Zorg- en Techniepact).

Centres of Expertise

Hogescholen committeren zich aan de voorzetting van Centres of Expertise binnen een sectorbreed kader dat in verenigingsverband wordt vormgegeven. Hierbij wordt recht gedaan aan de drie uitgangspunten voor de centres: initieel onderwijs, post-initieel onderwijs en praktijkgericht onderzoek met het oog op innovatie; alle drie op basis van publiek-private of publiek-publieke cofinanciering. De contouren voor een dergelijk kader staan hieronder beschreven.

- Naast het ondersteunen van bestaande centres die waarde blijven toevoegen aan de profilering van de hogeschool, zullen hogescholen in 2019 een substantieel aantal nieuwe centres starten. Die zijn geënt op maatschappelijke uitdagingen, waaronder ook publiek-publieke samenwerkingen, die aansluiten bij de gewenste profilering van de individuele instellingen. De sector heeft hierbij een dubbele opdracht: werken aan profilering en zwaartepuntvorming die vanuit de hogeschool (en haar directe omgeving) ingegeven wordt. Daarnaast werken hogescholen in afstemming met elkaar ook landelijk aan zwaartepuntvorming.
- De Vereniging Hogescholen zal een commissie instellen – bestaande uit private en publieke stakeholders, regionale en landelijke experts, onder andere op het gebied van pps in het hbo – die adviseert ten aanzien van deze dubbele opdracht, met name voor wat betreft het starten van nieuwe Centres en de doorontwikkeling van bestaande Centres.
- De Vereniging Hogescholen zal tweejaarlijks in beeld brengen hoe de Centres of Expertise zich ontwikkelen ten aanzien van zwaartepuntvorming in onderwijs en onderzoek en pps.

In 2022 wordt de stand opgemaakt van de resultaten van bovenstaande afspraken. Op basis daarvan wordt bepaald of deze afspraken bijstelling behoeven.”

Bijlage 2. Overzicht relevante landelijke onderzoeks- en innovatieagenda's

Hieronder is aangegeven hoe thema's uit Onderzoek met Impact samenhangen met NWA, Sustainable Development Goals, en Topsectoren.

Voor de Topsectoren kan nog aangemerkt worden dat in de Kamerbrief van 13 juli jl. het beleid van de verschillende sectoren 'gekanteld' is naar maatschappelijke uitdagingen ("Het gaat daarbij om de thema's (1) energietransitie en duurzaamheid; (2) landbouw, water en voedsel; (3) gezondheid en zorg; en (4) veiligheid (waaronder cyber-, defensie- en waterveiligheid)"). Deze brede thema's kunnen ook geplot worden op de tien thema's van Onderzoek met Impact.

Onderzoek met Impact	NWA	Topsectoren	Sustainable Development Goals
1. Gezondheid: zorg en vitaliteit	6. Het individu, zijn omgeving, gezondheid en ziekte: aandacht voor variatie 7. Jeugd in ontwikkeling, opvoeding en onderwijs 14. NeurolabNL dé werkplaats voor hersen-, cognitie- en gedragsonderzoek 17. Personalised medicine 19. Regeneratieve geneeskunde 22. Sport en bewegen 23. Sustainable Development Goals voor inclusieve mondiale ontwikkeling	Life sciences & health	3. Good health and well-being 12. Responsible consumption and production 13. Climate action
2. Onderwijs- en talentontwikkeling	7. Jeugd in ontwikkeling, opvoeding en onderwijs 8. Kunst: onderzoek en innovatie in de 21ste eeuw 16. Op weg naar veerkrachtige samenlevingen: Toekomstbestendig Nederland		4. Quality Education 10. Reduced inequalities
3. Veerkrachtige samenleving in wijk, stad en regio	7. Jeugd in ontwikkeling, opvoeding en onderwijs 8. Kunst: onderzoek en innovatie in de 21ste eeuw 10. Levend verleden: de betekenis van het verleden in een innovatieve samenleving 16. Op weg naar veerkrachtige samenlevingen: Toekomstbestendig Nederland 21. Smart liveable cities 23. Sustainable Development Goals voor inclusieve mondiale ontwikkeling 25. Tussen conflict en coöperatie	Life sciences & health; Logistiek	1. No poverty 2. Zero Hunger 5. Gender Equality 8. Decent work and economic growth 10. Reduced inequalities 16. Peace, justice and strong institutions 17. Partnerships for the goals

Onderzoek met Impact	NWA	Topsectoren	Sustainable Development Goals
4. Slimme technologie en materialen	3. Circulaire Economie en Grondstoffenefficiëntie: Duurzame Circulaire Impact 12. Materialen - Made in Holland 13. Meten en detecteren, altijd alles en overal 18. De quantum/nanorevolutie 20. Smart industry 21. Smart liveable cities 24. Toegankelijke en Verantwoorde Waarde Creatie uit Big Data	High Tech Systemen en Materialen; Chemie	9. Industry, innovation and infrastructure
5. De gebouwde omgeving: duurzaam en leefbaar	3. Circulaire Economie en Grondstoffenefficiëntie: Duurzame Circulaire Impact 9. Kwaliteit van de omgeving: de waarden van natuur, landschap, bodem, klimaat, water en milieu 12. Materialen - Made in Holland 20. Smart Industry 21. Smart liveable cities	Energie	9. Industry, innovation and infrastructure 11. Sustainable cities and communities
6. Duurzaam transport en intelligente logistiek	1. De blauwe route: water als weg naar een innovatieve en duurzame groei 11. Logistiek en Transport in een energieke, innovatieve en duurzame samenleving 20. Smart Industry	Logistiek	9. Industry, innovation and infrastructure 11. Sustainable cities and communities 15. Life on land
7. Duurzame landbouw, water- en voedselvoorziening	1. De blauwe route: water als weg naar een innovatieve en duurzame groei 3. Circulaire Economie en Grondstoffenefficiëntie: Duurzame Circulaire Impact 9. Kwaliteit van de omgeving: de waarden van natuur, landschap, bodem, klimaat, water en milieu 23. Sustainable Development Goals voor inclusieve mondiale ontwikkeling	Agri & food; Tuinbouw & uitgangsmaterialen; Water & Maritiem	2. Zero hunger 6. Clean water and sanitation 9. Industry, innovation and infrastructure 11. Sustainable cities and communities 12. Responsible consumption and production 13. Climate action 14. Life below water 15. Life on land

Onderzoek met Impact	NWA	Topsectoren	Sustainable Development Goals
8. Energie en energievoorziening	3. Circulaire Economie en Grondstoffenefficiëntie: Duurzame Circulaire Impact 5. Energietransitie	Energie	6. Clean Water and Sanitation 7. Affordable and Clean energy 13. Climate action 14. Life below water 15. Life on land
9. Kunst en creatieve industrie	7. Jeugd in ontwikkeling, opvoeding en onderwijs 8. Kunst: onderzoek en innovatie in de 21ste eeuw 10. Levend verleden: de betekenis van het verleden in een innovatieve samenleving 16. Op weg naar veerkrachtige samenlevingen: Toekomstbestendig Nederland	Creatieve Industrie	3. Good health and Well-being 6. Clean water and sanitation 7. Affordable and clean energy 12. Responsible consumption and production 13. Climate action
10. Ondernemen: verantwoord en vernieuwend	3. Circulaire Economie en Grondstoffenefficiëntie: Duurzame Circulaire Impact 4. Duurzame productie van veilig en gezond voedsel 5. Energietransitie 16. Op weg naar veerkrachtige samenlevingen: Toekomstbestendig Nederland		8. Decent work and Economic growth 17. Partnerships for the goals

Bijlage 3 Informatie opgevraagd door Katapult voor overzicht stand van zaken in 2018

Onderwerp	Categorieën
A Kernachtige samenvatting	1. Meest onderscheidend aspect van Centre
B Thema en sector en regio	2. Focus op Sector (CBS, SBI indeling) 3. Onderzoek VH Thema's 4. Topsectoren 4a. Belangrijkste overige sectoren 5. NWA-thema's 6. Opleiding 7. Regionale of landelijke focus
C Speerpunten	8. Onderwijs intern: Innovatie en onderzoek 9. Onderwijs extern: Innovatie en onderzoek 10. Leven Lang Leren (divers: post-initieel, informeel leren, cursussen e.d.) 11. Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt 12. Faciliteiten & labs & Campus
D Verbindingen	13. Onderwijs: Doorlopende leerlijn 13a. Toelichting (optioneel) 14. Samenwerken met PO, VO MBO, HBO, WO onderwijs 14a. Toelichting (optioneel) 15. Lectoraten (aantal) 15a. Toelichting (optioneel) 16. Andere CeO (aantal) 16a. Toelichting (optioneel) 17. Practoraten (aantal) 17a. Toelichting (optioneel) 18. Andere CIV's (aantal) 18a. Toelichting (optioneel) 19. Bedrijfsleven/ werkveld hebben invloed op CoE door hun rol als: 19a. Toelichting (optioneel)
E Governance	20. Rechtsvorm 20a. Toelichting (optioneel) 21. Aansturing 21a. Toelichting (optioneel). 22. Gremia in aansturing 22. a Optioneel: aanvullen overig. 23. Borging stem werkveld 23. a Optioneel: aanvullen anders. 24. Positionering fysieke locatie aansturing CoE 24 a: Toelichting (optioneel)
F Inkomsten en omvang	25. Totale omvang 26. <u>Inschatting</u> aandeel omzet onderzoek (%) 27. <u>Inschatting</u> aandeel cofinanciering (%) 28. <u>Inschatting</u> aandeel cofinanciering Private partners (%) 29. <u>Inschatting</u> aandeel cofinanciering Publieke regionale/lokale partners (%) 30. Continuïteit (bestaat CoE over 5 jaar nog?) 31. Belangrijkste spin-offs 31a: <u>Inschatting</u> omvang spin-offs 32. (On)Bekostigd Centre (OCW gelden) 33. <i>Optioneel: toelichting op omzet en bijdragen en toekomst</i>
G Van website katapult zoals nu al op website staat.	34. Landsdeel 35. Onderwijs niveau 36. Onderwijssector 37. Speerpunten 38. Aandachtsgebieden 39. Startjaar